

Sygn. akt I Ca 233/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 września 2013 r.

Sąd Okręgowy w Łomży I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	Andrzej Kordowski (spr.)
Sędziowie:	Włodzimierz Wójcicki Wiesława Kozikowska
Protokolant:	Beata Jagielska

po rozpoznaniu w dniu 26 września 2013 r. w Łomży

na rozprawie

sprawy z powództwa T. P.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Łomży I Wydział Cywilny

z dnia 28 czerwca 2013 r., sygn. akt I C 431/12

I. apelację oddala;

II. zasądza od powódki T. P. na rzecz pozwanego (...) Spółce Akcyjnej w W. kwotę 1.200 tytułem zwrotu kosztów za instancję odwoławczą.

I Ca 233/13

UZASADNIENIE

Powódka T. P. wniosła przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w S. powództwo o zapłatę kwoty 20.000 zł. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 21 stycznia 2012 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów procesu. W uzasadnieniu powództwa wskazała, iż jej syn Z. P. zginął w wypadku samochodowym na przejściu dla pieszych w miejscowości J.. Powódka wraz synem prowadziła wspólne gospodarstwo domowe. Z. P. robił zakupy, przygotowywał posiłki dla siebie i matki. Remontował dom, konserwował urządzenia sanitarne, odśnieżał siedlisko, palił w piecu, kupował i rąbał drewno na zimę. Ponadto Z. P. opiekował się niedołązną matką, towarzyszył podczas wizyt u lekarza, wykupywał leki. Od chwili śmierci syna powódka mieszka sama i samodzielnie musi troszczyć się o swój byt. Postępująca

starość utrudnia jej wykonywanie podstawowych czynności życia codziennego. W odpowiedzi na pozew pozwany wniosł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu. W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew stwierdzono, iż ubezpieczony w pozwanym Towarzystwie nie ponosi odpowiedzialności za szkodę. Postępowanie karne wobec kierującej pojazdem ubezpieczonym w pozwanym Towarzystwie zostało umorzone. Z ostrożności procesowej pozwany wskazał, iż przyczynienie się Z. P. do zaistnienia zdarzenia wywołującego szkodę było co najmniej 90 % i w takim zakresie należałoby zmniejszyć ewentualne odszkodowanie na rzecz powódki. Pismem z dnia 14 maja 2013 r. powódka rozszerzyła powództwo do kwoty 50.000 zł. i wniosła o jej zasądzenie wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 21 stycznia 2012 r. do dnia zapłaty. Wyrokiem z dnia 28 czerwca 2013 r. Sąd Rejonowy w Łomży w sprawie I C 431/12 zasądził od pozwanego (...) Spółce Akcyjnej w W. na rzecz T. P. kwotę 20.000 zł. wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 21 stycznia 2012 r. do dnia zapłaty. W pozostałym zakresie powództwo oddalił i zasądził od T. P. na rzecz pozwanego (...) Spółce Akcyjnej w W. kwotę 273, 20 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, oraz nakazał ściągnąć od pozwanego (...) Spółce Akcyjnej w W. na rzecz Skarbu Państwa (Kasa Sądu Rejonowego w Łomży) kwotę 1.734, 80 zł. tytułem zwrotu nieuiszczonych kosztów sądowych. W punkcie V. sentencji wyroku odstąpił od obciążania powódki nieuiszczonymi kosztami sądowymi. Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 10 października 2011 r. w miejscowości J. doszło do wypadku drogowego. Z. P. jadąc na nieoświetlonym rowerze przemieszczał się przez przejście dla pieszych, na którym został potrącony przez samochód osobowy marki V. (...) o nr rej. (...) kierowany przez B. D.. Z. P. znajdował się wówczas w stanie nietrzeźwości oznaczonym na poziomie 2 promili alkoholu we krwi. W wyniku tego zdarzenia Z. P. doznał licznych obrażeń wewnętrznych skutkujących śmiercią. Kierująca samochodem B. D. przyczyniła się do zaistnienia wypadku poprzez to, że nie dostosowała prędkości do zasięgu widoczności drogi określonego przez siebie na 10 m. Przy rozwijanej przez siebie prędkości co najmniej 50 km/h nie była w stanie rozpoznać zagrożenia na dystansie 10 m i zastosować manewru obronnego, a tym samym uniknąć potrącenia. Przyczyniła się do powstania szkody w 50%. Z. P. w okresie poprzedzającym zdarzenie mieszkał razem z powódką, z którą prowadził wspólne gospodarstwo domowe. Był bezdzietnym kawalerem. Natomiast powódka była wdową. Oboje dokładali się do wspólnego gospodarstwa domowego. Powódka otrzymywała świadczenie emerytalne w kwocie około 716 zł. Z. P. podejmował prace dorywcze w budownictwie lub przy zbieraniu złomu. Robił zakupy, przygotowywał posiłki, sprzątał, rąbał drewno, palił w piecu, odśnieżał siedlisko. Towarzyszył matce podczas wizyt lekarskich. W chwili obecnej powódka ma 76 lat. Leczy się z powodu nadciśnienia tętniczego i choroby zwyrodnieniowej stawów. Jest wdową. Mieszka sama. Częściowo pomaga jej rodzina. O pomoc przy niektórych czynnościach musi prosić sąsiadów. Czuje się samotna, straciła poczucie bezpieczeństwa, które miała w okresie, kiedy mieszkał z nią syn. Na tle tak ustalonego stanu faktycznego Sąd Rejonowy stanął na stanowisku, że powódce przysługuje zadośćuczynienie a podstawę prawną roszczenia stanowi art. 446§3 kc. W ocenie Sądu I instancji powódka udowodniła, iż śmierć syna spowodowała pogorszenie się jej sytuacji życiowej. Powódka mogła cieszyć się wsparciem syna przy wykonywaniu wielu czynności życia codziennego, takich jak sprzątanie, gotowanie, robienie zakupów, a niektóre z tych czynności były wykonywane tylko i wyłącznie przez Z. P.. Sąd Rejonowy wskazał także, że sama stała obecność Z. P. stanowiła duże parcie dla powódki - również psychiczne. Otóż powódka mieszka na wsi, z dala od innych domostw. Z synem czuła się pewniej, bezpieczniej. Czuła się chroniona przed bezpieczeństwami z zewnątrz, ale też wiedziała, że nie zostanie sama, bez pomocy w wypadku choroby, czy jakiegokolwiek innej niedyspozycji. Sąd I instancji ustalił, iż stosowne odszkodowanie powinno wynieść 40.000 zł. Sąd uznał, iż powódka udowodniła okoliczność, iż na skutek śmierci syna doszło w jej sytuacji finansowej do uszczerbku materialnego, jednakże nie wykazała wysokości tego uszczerbku, nie udowodniła wysokości dochodów Z. P. pochodzących z prac dorywczych. Udowodniła natomiast pogorszenie sytuacji życiowej przejawiającej się w utracie stałego wsparcia fizycznego i psychicznego. Mając na uwadze okoliczność, iż Z. P. w 50% przyczynił się do wywołania zdarzenia będącego źródłem szkody, Sąd Rejonowy zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 20.000 zł. i oddalił powództwo w pozostałym zakresie. Apelację od powyższego wyroku wywiodła powódka. Zaskarżając wyrok w punkcie II w zakresie oddalonego powództwa co do kwoty 20.000, zarzuciła mu naruszenie prawa materialnego poprzez niezastosowanie lub błędną wykładnię przepisu art. 446§4 k.c. w związku z art. 328§4 kpc – przez błędne oddalenie powództwa w zakresie żądania zasądzenia kwoty 20.000 zł z tytułu zadośćuczynienia za krzywdę związaną ze śmiercią syna. Wskazując na powyższe powódka wniosła o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego radcy prawnego według norm przepisanych. **Sąd Okręgowy zważył co następuje:** Apelacja okazała się niezasadna. Sąd Rejonowy bowiem w sposób prawidłowy ustalił stan faktyczny na podstawie całokształtu materiału dowodowego,

co więcej ustalenia faktyczne dokonane zostały na podstawie niekwestionowanych przez żadną ze stron dowodów. Nie zachodziła zatem potrzeba oceniania wiarygodności materiału dowodowego celem czynienia ustaleń faktycznych. Sąd Okręgowy podziela także ocenę prawną Sądu pierwszej instancji odnoszącą się w sposób pełny i zasługujący na aprobatę do stanu faktycznego występującego w rozpoznawanej sprawie.

Skarżąca zarzuciła Sądowi I instancji naruszenie prawa materialnego, polegające na błędnej wykładni art. 446 § 4 k.c. i zarzut ten jest chybiony. Zgodnie z art. 446 § 4 k.c., jeżeli wskutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia nastąpiła śmierć poszkodowanego, sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia. Ustawodawca wprowadzając możliwość zasądzenia zadośćuczynienia na rzecz najbliższych członków rodziny zmarłego nie wskazał kryteriów, które miałyby decydować o jego „odpowiedniości”. Oznacza to, że określenie wysokości konkretnego świadczenia z tego tytułu należy do sądu, który powinien w tym zakresie uwzględnić wszystkie okoliczności danej sprawy (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 3 lipca 2008 r. w sprawie IV CSK 113/2008, Lex nr 447669). Sąd drugiej instancji może zaś skorygować zasądzone zadośćuczynienie tylko wtedy, gdy przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy, mających wpływ na jego wysokość, jest ono niewspółmiernie nieodpowiednie, tj. albo rażąco wygórowane, albo rażąco niskie (por. wyrok Sądu Najwyższego z 18 listopada 2004 roku w sprawie I CK 219/04 - LEX 146356). Zdaniem Sądu Okręgowego pogląd ten w pełni aktualny jest w odniesieniu do zadośćuczynienia zasądanego na podstawie art. 446 § 4 k.c. W wyroku z dnia 23 września 2005 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku (sygn. akt I ACa 554/05, Palestra 2006/9-10/308, POSAG 2008/1/5, LEX nr 193128 z glosą aprobującą: M. Kowalskiego – Palestra 2006/9-10/308 oraz M. Wałachowskiej – M. PS 2007/1/135) stanął na stanowisku, że szczególna więź rodziców z dzieckiem – przysługująca zarówno dziecku, jak i rodzicom w prawidłowo funkcjonującej rodzinie – zasługuje na status dobra osobistego, podlegającego ochronie prawnej przewidzianej w art. 24 § 1 k.c.. Podobny pogląd wyraził Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 14 grudnia 2007 r. (sygn. akt I ACa 1137/07, POSAG 2008/1/50, LEX nr 466366), który stwierdził, że powodowanie śmierci osoby bliskiej – męża i ojca przez osobę trzecią stanowi naruszenie dobra osobistego najbliższych członków rodziny zmarłego – żony i dzieci, w postaci prawa do życia w związku małżeńskim, posiadania ojca, życia w pełnej rodzinie, w której mąż matki jest ojcem jej dzieci. W uzasadnieniu tego orzeczenie wskazano, że wskutek śmierci osoby bliskiej szkoda polega nie tylko na utracie źródła dochodu osiąganego dla wspólnych potrzeb przez osobę zmarłą, czy pomocy fizycznej w pracach remontowych lub porządkowych w mieszkaniu, którą można naprawić przez zasądzenie odpowiedniego odszkodowania. Niejednokrotnie szkoda na osobie jest o wiele bardziej dotkliwa i w istocie zawsze jest nie do naprawienia wobec niemożności przywrócenia stanu poprzedniego. Zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę jest tylko pewnym surogatem, bo nie da się inaczej tej krzywdy naprawić. Zależy to w pewnej mierze od wrażliwości osób poszkodowanych, ale generalnie w każdym przypadku trzeba uznać, że śmierć osoby bliskiej jest dla nich bolesnym ciosem przeżywanym nie tylko w momencie powzięcia o niej wiadomości. Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, że nie sposób Sądowi pierwszej instancji zarzucić, że ustalając zadośćuczynienie należne powodce przyjął inne od wymienionych w art. 24 w zw. z art. 448 k.c. kryteria jego ustalania, albo że nie uwzględnił konkretnych, dotyczących powódki okoliczności faktycznych, wypełniających te kryteria. Również ocena przyjętych przez Sąd I instancji kryteriów ustalania wysokości zadośćuczynienia była prawidłowa. Sąd pierwszej instancji wziął pod uwagę poczucie straty i osamotnienie powódki będące następstwem nieoczekiwanej śmierci syna. Przeanalizował również sytuację powódki po śmierci Z. P. przy czym zwrócił uwagę nie tylko na materialne następstwa zdarzenia polegające na pogorszeniu się sytuacji życiowej powódki ale również wskazał, że odszkodowanie obejmuje również szkody nieuchwytnie w zakresie psychiki powódki odnoszące się do utraty poczucia bezpieczeństwa, wsparcia duchowego, pomocy ze strony syna. Słusznie zwrócił uwagę, Sąd Rejonowy, że w następstwie śmierci Z. P. doszło do znacznego pogorszenia się sytuacji życiowej powódki przejawiającego się w uszczerbku materialnym, w pogorszeniu się jej stanu zdrowia, warunków życia, utraty wsparcia fizycznego i psychicznego. Ustalona zaś kwota zadośćuczynienia jest - także w ocenie Sądu Okręgowego - odpowiednia do doznanej przez powódkę wskutek śmierci syna krzywdy. Mając powyższe względy na uwadze Sąd Okręgowy oddalił apelację w oparciu o treść art. 385 kpc. Zgodnie natomiast z art. 98§1 i 3 kpc w zw. z §6 pkt 5 w zw. z §13 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy

prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.2013.461 j.t.), zasądził od powódki na rzecz pozwanego zwrot kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.